

TÁRSULATI ÜGYEK.

A Forgó Tőke pénztári kimutatása

1883. évi június végén.*

M e g n e v e z é s	1882		1883		M e g n e v e z é s	1882		1883	
	frt.	kr.	frt.	kr.		frt.	kr.	frt.	kr.
B e v é t e l.					K i a d á s.				
Maradék a megelőző évről	2503	74	4058	92	Alapítványul iratott .	1000	—	2000	—
Alapítványi és takarékpénztári kamatok . . .	1130	93	1376	28	Bútorokra	12	60	84	65
Oklevelek díja	356	—	444	—	Fára, világításra	184	06	187	20
Helybeli tagdíj a folyó évre	3577	—	3663	—	Házbérre	837	—	837	—
Vidéki tagdíj a folyó évre	8710	50	9464	—	Irodai költségre	55	21	86	22
Tagdíjhátralékok	575	50	552	—	Könyvtárra	1069	34	1195	40
Előrefizetett tagdíjak . .	101	—	108	—	Írói díjak s népsz. előad.	1174	84	1411	45
Előfizetések és eladott kiadványok	671	84	639	03	Szerkesztők tiszteletdíja.	170	—	180	—
Füzetes Vállalat	1267	01	1119	82	Közlöny kiállítására . . .	2928	12	3043	64
Hirdetések	279	60	5	—	Füzetes Vállalatra	513	92	376	01
Vegyések	15	33	38	03	Kisebb nyomtatványokra	156	90	245	35
					Oklevelek kiállítására . .	50	40	63	—
Összesen	19188	45	21468	08	Tiszti személyzetre	2690	98	2802	68
					Szolgák fizetésére	525	—	540	—
					Postaköltségre	113	58	90	23
					Hirdető mellékletre	161	72	—	—
					Vegyés kiadásokra	167	41	150	58
					Rendkívüli kiadásokra . .	98	40	234	—
					Pályakérdésekre	300	—	—	—
					Összesen	12209	48	13527	41

LEUTNER KÁROLY s. k., *pénztárnok.*

* Ide nem értve az *alaptőke, országos segély és könyvkiadó vállalat* bevételeit és kiadásait.

LEVÉLSZEKRÉNY.

KÉRDÉSEK.

(23.) Múlt évben kertjeinkben az orgonabokrokat valami rovar annyira megtámadta, hogy a miatt a lombozat nagyobb része július közepe táján lehullt. E károsodás ez idén is nagy mértékben ismétlődött. A leveleken fokozatosan terjedő sárgás folt jelentkezett, melyet a levél sejtszövethártái között élősködő apró rovarálczák idéznek elő. Az álcza bebábozódás végett a levél hártyalapjai közül kibúvik s ugyanazon ág erősebb leveleire ereszkedik, egy ideig azok alsó lapján élősködik, míg végre ugyanott a levél szélé felé magát bebábozza. A pusztító rovarokat, a fokozatosan pusztított levelekkel ide mellékelve, kérem a baj orvoslásának módját közölni.

S. M.

(24.) Fejős teheneim ugar legelőre vannak utalva, melyben rendkívül sok ez idén a vad hagyma és foghagyma; ettől a tej ennek szagát megkapja, miáltal majdnem élvezhetetlen. Nagyon le volnék kötelezve,

ha valaki tudatná velem, mily módon lehetne a tejnek ezt a szagát elvonnai? S. H.

(25.) Van-e a magyar vagy német irodalomban olyan természetrajzi munka, mely a hasznos és káros állatok és növények színes ábráit (egy oldalon lehetőleg csak egyet) rövid magyarázó szöveg kíséretében tartalmazza?

Van-e a magyar vagy német irodalomban olyan chemiai munka, mely kizárólag a gyakorlati élet szempontjából van írva?

P. J.

(26.) Van-e valami tudományos alapja annak a, különösen nők között elterjedt közhiedelemnek, hogy a márcziusban esett hó leve, bár meddig eltartva, soha meg nem romlik úgy, mint az évnek más szakában esett esővíz?

P. K.

(27.) Hogy készül a jó, fekete, állandó ténta?

V. P.

(28.) Mi módon készíthető a melegítés által előtűnő ténta?

D. K.

FELELETEK.

(15.) A sziliczei barlangra vonatkozó válaszom alkalmat szolgáltatott a Közlöny 166-ik füzetében megjelent némely megjegyzésre, melyek részéről szükségessé teszik a következő nyilatkozatot.

Első sorban fel kell említenem, hogy válaszomból a szerkesztőség — talán térkimélésből — kihagyta a bevezető mondatot, mely a következőképen hangzott: „Nem ismervén a sziliczei barlangban fennforgó viszonyokat, csak annak felemlítésére szorítkozom, hogy más barlangokról is stb.“ Aligha el nem maradt volna Raisz Miksa úr megjegyzése, valamint Székely Mihály úrnak újabb kérdése is, ha ama kijelentésem megelőzi válaszomat. Ugyanis nem kívántam adni, de nem is adhattam tudományos értékű válaszat, úgyszintén nem is állítottam, hogy a csalódás az egyetlen magyarázat, csupán egy „lehetőséget“ akartam jelezni, amint ezt határozottan ki is fejeztem. Mert hogy egy barlangnak jégképződéséről tudományos véleményt alkossunk, arra nemcsak a fizikai törvények ismerete szükséges, hanem azonfelül ismerni kell még a geológiai és meteorológiai viszonyokat, s a dolognak természetes rendje az, hogy a véleményadó ezekről a helyszínen szerezzen személyes meggyőződést. Ezeknek hiányában nem vállalkozhattam a magyarázat megadására.

Ellenben határozottan nyilatkozhatom Raisz úrnak magyarázatáról, ki nem tartván nyilatkozatomat elég tudományosnak, (nézetem szerint éppen az a tudományos eljárás, hogy a mit nem tudunk, azt nem tüntetjük elő oly színben, mintha tudnók, hanem csak feltételes magyarázatot közlünk róla) „kielégítőbb“ feleletet törekedett adni, melyet a víznek párolgására alapított. Nézete szerint a nyári meleg levegőben történő gyors párolgás a vizet a fagypontra alá lehűtheti. Hát ez egyszerű felfedezés volna, mely a felfedezőnek is hasznára válhatnék. Csak hogy a fizika mitsem tud róla. Ugyanis nem elegendő csupán a párolgást tekintetbe venni, ahogy R. úr tette, hanem számba kell venni még a levegőnek hőfokát és különösen víztartalmát is.

Nem tekintve egyelőre a levegőben foglalt vizet, azaz teljesen száraz levegőt feltételezve, a párolgás okozta lehűlést megítélhetjük, ha egyrészt tekintetbe vesszük, mennyi meleget köt le a 0-fokú víz párolgás közben*, másrészt mennyi meleget szolgáltat a levegő, mialatt maga 0-fokig lehűl; mert kétségkívül a levegőnek is le kell hűlnie, különben a párolgás közben vagy azután melegítené a vizet. Egyszerű számi-

* A legelőnyösebb esetet veszem fel, midőn a víz már eredetileg 0-fokú; melegebb víznél még sokkal hátrányosabb az eset.

tás mutatja, hogy a legelőnyösebb viszonyok közt, teljesen száraz levegő legfeljebb $9\frac{1}{2}$ fokú lehet; hogy vízpárolgás folytán a hőfok a fagypontra alá szállhasson*; hogy továbbá csak hidegebb levegőben indulhat meg a jégképződés, ellenben melegebb levegő a párolgás daczára melegítené a 0-fokú vizet,* tehát megolvastaná a jeget.

A természetben azonban teljesen száraz levegő nem fordul elő, és így ez az elméleti eset csak mesterségesen lenne megközelíthető; a légköri levegőben még kedvezőtlenebbek a viszonyok. Ha felvesszük a Szamum szelének víztartalmát**, melynél csekélyebb meleg levegőben aligha találkozik a földön, már 2 foknál sem lehetséges a víznek lehűlése 0-fokig, annál kevésbé magasabb hőfoknál.

Nálunk a levegő nyáron mindig tetemes vízmennyiséget tartalmaz, melyet vagy távolról hoz és itt eső alakjában részben elveszít, vagy a földből és különösen a növényzettől átvesz, úgy hogy léhűtéssel, jóval a fagypontra felett eléri harmatpontját, melynél megszűnik a vízpárolgás. Ilyen viszonyok közt teljesen ki van zárva az a lehetőség, hogy a nyári levegőben történő párolgás következtében jég képződjék. SCHULLER ALAJOS.

(22.) A tyúkféléknél eddig még soha sem észleltetett hermafrodita és nem is valószínű, hogy előfordulhatna. A közötti eset bővebb magyarázatára legközelebbi füzeteink egyikében még visszatérünk. H. G.

(23.) Az orgonabokrok levelein élősködő rovarálczák egy apró pille, az orgona-moly (*Tinea v. Gracilaria syringella*) hernyói, melyek évenként kétszer, t. i. először május-júniusban, másodszer augusztus-szeptemberben szoktak megjelenni s a leírt módon élni. A hernyók különben nemcsak az összezugorodott levelek között, hanem mindenféle repedésekben és hézagokban, de leginkább a földben alakulnak bábba. A második nemzedékű hernyókból keletkező bábok átteleznek s csak a jövő tavasszal búvik ki belőlök a kifejlett pille. A kis moly, melynek előszárnyai barnásak és fehér pettyescskével tarkázottak, utószárnyai pedig szürkések, csakhamar párosodik s a nőstény az éppen fakadó orgonalevelekre rakja parányi petéit. A fiatal hernyók legott befürödnek a levelek szövetébe s azokat a leírt módon rongálják. Pusztításainak csak akként lehet gátat vetni, hogy a megtámadott leveleket szorgosan leszedjük és megsemmisítjük. H. G.

* Ezen hőfoknál még nem keletkezik jég; s csak akkor indul meg a jégképződés, ha a környezet alacsonyabb mérsékletű.

** A b a b a d i e szerint egy esetben a levegő 1 köbméterben 42.7 C. foknál csak 3.8 gramm vizet tartalmazott.

METEOROLÓGIAI ÉS FÖLDMÁGNESSÉGI FÖLJEGYZÉSEK

A. M. KIR. KÖZFONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEN,

1883 JUNIUS HÓBAN

A.

Napok	Légnyomás milliméterben				Hőmérséklet C. fokban				Párányomás milliméterben				Nedvesség százalékokban				Csapadék milliméterben
	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	
1	747.0	746.4	747.1	746.8	20.3	24.1	17.5	20.6	10.3	11.6	13.4	11.8	58	52	90	67	●▲☉☉
2	47.3	46.6	47.6	47.2	19.6	25.0	18.7	21.1	9.3	10.4	11.9	10.5	55	45	74	58	●☉
3	48.3	48.2	48.3	48.3	21.4	26.8	21.6	23.3	8.8	8.0	10.6	9.1	46	31	55	44	●☉☉
4	48.2	47.2	46.8	47.4	20.8	23.8	17.9	20.8	12.4	12.8	12.4	12.5	68	59	81	69	●☉☉
5	45.5	43.3	41.4	43.4	19.0	27.0	21.0	22.3	13.0	12.6	13.1	12.9	80	47	71	66	●☉☉
6	39.1	38.5	38.3	38.6	21.1	22.1	19.9	21.0	12.8	11.9	13.1	12.6	69	61	76	69	●☉
7	40.2	40.3	41.2	40.6	17.7	25.1	19.1	20.6	12.8	11.3	12.7	12.3	85	48	77	70	●☉☉
8	42.8	42.5	43.6	43.0	20.4	20.1	18.9	19.8	13.7	12.1	13.9	13.2	77	69	86	77	●☉☉
9	44.0	43.4	44.1	43.8	20.7	25.4	18.6	21.6	13.5	11.8	11.3	12.2	75	49	71	65	●☉☉
10	44.8	44.3	45.1	44.7	18.8	26.1	19.7	21.5	11.0	10.9	12.2	11.4	68	44	71	61	●☉☉
11	46.6	46.3	47.0	46.6	20.1	23.9	17.4	20.5	12.4	13.3	12.0	12.6	71	61	81	71	●☉☉
12	48.5	48.2	48.5	48.4	19.7	25.9	21.8	22.5	12.6	13.9	14.5	13.7	74	57	75	69	●☉☉
13	50.2	49.7	50.6	50.2	19.6	27.0	18.5	21.7	14.4	14.3	12.9	13.9	85	54	81	73	●☉☉
14	51.6	51.7	52.0	51.8	17.5	24.7	19.2	20.5	11.2	10.8	9.9	10.6	75	47	59	60	●☉☉
15	51.6	49.1	47.5	49.4	19.9	26.0	22.8	22.9	11.2	11.7	9.8	10.9	65	47	48	53	●☉☉
16	47.2	45.6	45.3	46.0	19.4	25.0	19.7	21.4	13.3	11.1	11.7	12.0	79	47	69	65	●☉☉
17	45.1	45.0	45.0	45.0	17.6	20.0	17.6	18.4	12.9	11.4	12.1	12.1	86	66	81	78	●☉☉
18	45.0	43.9	42.9	43.9	17.6	16.5	18.8	17.6	13.0	14.0	13.0	13.3	87	100	81	89	●☉☉
19	38.2	37.6	40.8	38.9	17.3	19.2	12.5	16.3	12.7	12.3	9.6	11.5	87	74	90	84	●☉☉
20	42.2	44.7	46.7	44.5	11.5	12.3	13.1	12.3	7.9	9.0	8.0	8.3	78	86	72	79	●☉☉
21	48.3	47.9	46.7	47.6	15.5	20.3	14.8	16.9	9.0	7.3	9.8	8.7	68	41	78	62	●☉☉
22	44.5	42.9	43.0	43.5	14.8	21.8	15.6	17.4	9.8	8.1	9.2	9.0	78	42	69	63	●☉☉
23	44.2	43.8	43.9	44.0	15.1	19.1	13.4	15.9	9.8	6.4	8.5	8.2	76	39	75	63	●☉☉
24	43.8	44.7	45.8	44.8	13.4	17.4	13.9	14.9	7.8	7.8	8.5	8.0	69	53	72	65	●☉☉
25	46.9	47.1	47.4	47.1	14.2	21.0	15.4	16.9	9.2	9.5	9.8	9.5	77	51	76	68	●☉☉
26	48.1	48.4	48.7	48.4	15.4	22.0	17.1	18.2	10.5	12.9	10.2	11.2	81	66	70	72	●☉☉
27	45.3	48.5	49.3	49.0	19.2	23.3	18.0	20.2	11.9	11.0	12.3	11.7	72	52	80	68	●☉☉
28	50.3	50.1	52.1	50.8	18.7	23.2	16.6	19.5	12.2	10.5	10.1	10.9	76	49	71	65	●☉☉
29	53.6	52.8	52.8	53.1	19.2	24.4	17.5	20.4	9.4	7.0	9.4	8.6	57	31	63	50	●☉☉
30	53.3	52.2	52.3	52.6	20.2	25.4	19.1	21.6	11.4	7.8	10.8	10.0	65	32	65	54	●☉☉
31	746.5	746.0	746.4	746.3	18.2	22.8	17.9	19.6	11.3	10.8	11.2	11.1	73	53	74	67	—

hőmérséklet valódi közepe: 19.3 C°. (Normál-érték: 20.7 C°). — A légnyomás maximuma: 753.6 mm. 3-án reggel 7 ór. — A légnyomás minimuma: 737.6 milliméter, 19-én d. u. 2 óraker. — A hőmérséklet maximuma: 27.0 C°. 5-én és 13-án d. u. 2 óraker. (Normál-érték: 30.4 C°). — A hőmérséklet minimuma: 11.5 C°. 14-án reggel 7 óraker. (N.-é.: 12.3 C°). — A nedvesség minimuma: 31% 3-án és 29-én d. u. 2 ór. (N.-é. 28%) — A napok száma, melyeken csapadék esett: 13, (N.-é.: 11). — A csapadékok összege: 104 mm. (16 évi közép-érték: 63 m.m.) Elpárolgás május hónapban: 80.7 m.m.

Jelek magyarázata: köd ☁, eső ●, hó ❄, jégeső ▲, égi háború ☄, villámlás ⚡, dara △, ónos hó ❄, harmatvíz ☁ jellel jelöltetik. — ny = nyoma.

METEOROLÓGIAI ÉS FÖLDMÁGNESSEGI FÖLJEGYZÉSEK

A M. KIR. KÖZPONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEN

1888 JUNIUS HÓBAN.

B.

Nap	Szélirány és szél erő			Felhőzet				Ozon		Mágnesi elhajlás				Mágnesi intenzitás (N)		
	7h	2h	9h	7h	2h	9h	közép	éjjel	napal	7h	10h	2h	9h	7h	10h	2h
	reggel	d. u.	este	reggel	d. u.	este				reggel	d. e.	d. u.	este	reggel	d. e.	d. u.
1	N ¹	NE ¹	NE ¹	5	7	8	6.7	7	2	8°29'.1	8°33'.1	8°37'.3	8°31'.3	62.7	61.7	66.7
2	E ¹	E ²	—	3	7	0	2.3	6	6	27.1	33.4	41.8	33.0	61.8	63.9	66.5
3	N ¹	NE ²	—	1	3	5	3.0	6	2	26.9	35.2	38.9	32.5	61.6	56.5	64.1
4	—	SW ³	—	0	8	0	2.7	6	0	27.2	32.4	37.9	31.9	59.4	62.3	65.8
5	E ¹	—	—	0	4	7	3.7	0	3	27.5	34.7	36.6	33.0	60.0	61.5	65.0
6	E ¹	W ³	W ¹	3	10	3	5.3	0	6	27.2	39.3	39.1	26.2	65.0	63.6	66.4
7	NE ¹	—	—	5	5	6	5.3	0	5	26.4	33.4	38.0	29.9	61.0	61.8	64.2
8	E ¹	NW ²	—	2	7	4	4.3	0	0	26.2	33.4	40.2	32.0	64.4	64.5	65.7
9	E ¹	W ³	W ¹	1	1	2	1.3	0	6	31.2	32.7	38.6	31.1	65.3	59.9	60.8
10	W ²	W ¹	NW ²	10	5	1	5.3	6	5	26.5	30.3	38.4	32.9	62.9	60.5	64.5
11	E ¹	E ¹	W ¹	0	3	0	1.0	0	6	26.5	31.4	37.1	32.5	63.7	62.1	60.8
12	E ¹	S ²	—	7	4	10	7.0	0	2	28.1	32.8	38.6	32.0	64.7	63.3	63.1
13	S ¹	S ²	W ⁴	6	3	9	6.0	0	6	29.9	30.3	37.0	30.9	63.9	62.7	63.2
14	W ⁴	W ³	W ¹	0	2	5	2.3	7	6	27.8	32.8	37.2	31.7	63.5	59.5	66.0
15	—	W ²	W ¹	1	1	9	3.7	0	5	25.6	31.4	39.4	31.8	63.6	63.9	65.0
16	SW ³	NW ¹	—	10	10	3	7.7	1	6	29.0	32.5	38.4	32.0	65.8	64.6	66.7
17	NE ¹	NW ³	NW ¹	10	10	3	7.7	5	6	27.2	31.0	39.4	32.4	69.3	65.4	66.5
18	S ¹	—	—	3	9	10	7.3	5	0	27.0	33.3	40.3	32.7	55.8	56.4	66.6
19	—	E ²	W ³	3	6	5	4.7	3	7	28.1	32.2	38.7	31.7	59.5	59.8	65.9
20	W ⁴	W ⁵	W ⁵	10	10	8	9.3	8	7	27.0	29.1	41.1	31.4	61.1	60.7	64.8
21	W ⁴	W ⁶	—	0	3	1	1.3	7	2	25.6	28.9	39.0	31.2	62.6	58.1	65.1
22	S ¹	SW ¹	W ⁵	2	10	8	6.7	2	6	27.5	31.5	41.6	33.7	65.2	62.3	66.7
23	W ⁵	W ⁶	W ⁶	0	8	10	6.0	7	7	26.9	29.3	38.9	30.1	60.9	55.0	59.8
24	W ⁶	W ⁶	W ³	3	4	1	2.7	8	7	26.0	29.8	37.1	31.7	59.3	58.8	62.2
25	W ¹	W ³	W ¹	5	3	0	2.7	6	6	26.9	30.2	38.0	30.9	63.5	59.9	65.7
26	W ¹	—	NW ¹	10	7	1	6.0	0	5	27.2	30.0	39.9	32.8	65.2	56.9	67.2
27	E ¹	SW ²	SW ¹	0	5	5	3.3	0	0	26.8	30.2	41.3	28.9	62.4	61.2	57.7
28	SE ¹	S ³	SE ¹	2	6	0	2.7	0	0	26.9	31.1	37.9	32.2	62.1	55.5	62.1
29	SE ²	SE ²	W ¹	1	3	0	1.3	0	5	26.5	32.2	36.2	31.6	59.7	59.9	66.1
30	SW ¹	E ²	—	0	1	0	0.3	0	0	25.9	33.4	36.4	35.0	68.0	61.4	59.5
Közép	—	—	—	3.3	5.5	4.1	4.3	3.0	4.1	—	—	—	—	—	—	—

A szélirányok eloszlása: N NE E SE S SW W NW — Közép szél erősség 1.8
százalékokban: 3 9 18 6 8 8 43 8

A szélirányok úgy vannak jelölve, mint Angolországban szokták, ú. m. *észak* = N (North), *dél* = S (South), *kelet* = E (East), *nyugat* = W (West).

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.